

KULTTUURI

Virheitä vaikea välttää

Oikaisu on joskus ikävää, mutta välttämätöntä. Käytännöt vaihtelevat suuresti eri tiedotusvälineiden välillä.

Mediatohtori

Jutussa julkaistu virheellinen tieto voi olla tiedonvälityksen uskottavuuden kannalta noloa. Vielä ikävämmäksi tilanne kuitenkin muuttuu, jos virhe on olennainen eikä sitä korjata.

Oikaisu

Sunnuntai-liitteessä 29.4. sivulla 20 oli juttu Johanna Suihkosten. Hänen runojoan on *Profi-loimatonta* romaanissa, jonka kirjoittajan nimessä oli virhe. Kirjoittaja on Leena Välikangas, ei Vähäkangas.

Oikaisu

Ilkka Kanervan uraa torstaina 19.4. käsiteltäessä jutussa oli virhe, joka koski Kauko Juhantalalon paluuta eduskuntaan erottamisensa jälkeen. Vuonna 1993 erotettu Juhantalo palasi eduskuntaan 1995.

Oikaisu

Kalevassa 4. toukokuuta kerrottiin virheellisesti, että Sievin Jalkine Oy:n työntekijämäärä olisi sivustalla 30. Oikea määrä on 350.

Tiistain 1. toukokuuta Kalevan opiskelijagallupissa väitettiin, että Teekkarityön bileisiin myytiin vain tuhat lippua. Kysymys oli kuitenkin Kuusi-saaren Paviljongin wappurei-veistä.

Perjantain Tärppi-liitteen Oulu & seutu -sivulla julkaistussa Mu-nimessausta kertovassa jutussa oli virheellistä tietoa juttu-pääsylippuista.

kuolleen. "Mistä te oikein soitatte?" toimitussihteeri oli halunnut tarkistaa.

Journalismien eettisten sääntöjen mukaan olennainen virhe olisi korjattava viipymättä ja vähintäänkin jos virheeseen liittyy asianomainen henkilö sitä vastaan. Lisäksi virhe on oikaistava asiallisesti, viivytyksettä, maksutta, riittävässä laajuudessa ja ilman toimituksen omia lisäyksiä tai kommentteja.

Yksi oikaisu virheessä riittää, eikä esimerkiksi toimituksen asiassa jo tekemä oma-aloitteista korjaamista tarvitse uusia. Myöskään liian laajaan oikaisuun ei ole velvoitetta suostua.

Riittää, että tosiasioina esitettävät tiedot ovat (niiden julkaisuhetkellä) todennukaisia. Vaatimukset esimerkiksi tietojen olennaisuudesta ja monipuolisuudesta voisivat rajoittaa liian kapeasti journalistien päätösvaltaa valittujen aiheiden käsittelyssä.

Paikkansapitävyyttä koskevien epäilyjen ja muiden seakanusten välttämiseksi tosiaan on kuitenkin eroteltava mielipiteistä ja sepeitteistä. Aiheita on lupa nostaa mediakäsittelyyn myös rajallisten tietojen pohjalta, mutta tällöin tapahtumien vaiheita on seurattava myös jatkossa ja täydennettävä uutisoim-

in, kun asioista saadaan selvillä uutta tietoa.

Journalisteilta edellytetään kuitenkin tiukkaa lähdekontrollia. Periaatteessa myös aiemmin, esimerkiksi muissa tiedotusvälineissä julkaistut tiedot on tarkistettava ennen niiden uudelleen julkaisemista omaisvälineissä.

Käytännössä tällaisesta vaatimuksesta kuitenkin live-tään yleisesti, useimmiten kiireellisten toimituskäytäntöjen takia.

Virheen syynä on voinut olla toimittajan asiasta saama väärinkäsitys tai se, että juttussa käsitelty henkilö ei ole ommittunut tavoitettavana. Yleensä oikaisu on nähty tarpeelliseksi juttua käsiteltyjen ihmisten henkilökohtaisten tietojen, esimerkiksi nimen, ammatin tai jokin muun merkittävän tiedon kohdalla.

Edes toimituksen oma-aloitteinen oikaiseminen ei sinällään poista mahdollisia virheellisten tiedon seuraamuksia tai jo tapahtunutta rangaistavaa tai tuottamuksettua menettelyä.

Klassinen virhe esimerkiksi rikosuutisoimissa on nimetty syytetty syylliseksi. Erityinen ongelma aiheutuu siitä, että oikaisu ei välttämättä tavoita kaikkia alkuperäisen juttu lukijoita. Kaikki oikaisun nähtäen eivät myöskään välttämättä usko, että virhettä olisi edes tapahtunut. Lisäksi oika-

si hakukoneiden avulla virhe voi löytyä verkosta juttuun poistamisesta huolimatta.

Verkossa julkaistu virheellinen uutinen ja verkossa julkaistu korjaus olisi syytä linkittää toisiinsa, jotta myös alkuperäistä verkkojuttua lukevat saisivat tietää juttuun sisältyvästä virheestä.

Lisäksi toimituksilta edellytetään kaikkien virheiden oikaisemista omilla verkkosivuillaan myös sellaisissa tapauksissa, joissa virhe on ollut vain painatuslehdessä tai radio- tai ohjelmassa.

Oikaisemista koskevat aika-tulot ovat vastaavat kuin vastineiden kohdalla. Vaatimus vastaavalle toimittajalle on tehtävä 14 vuorokauden kuluessa virheen julkaisemisesta kirjallisesti tai sähköisesti.

Hyökkäisestä on ilmoitettava 7 vuorokauden kuluessa ja päätös on tarvittaessa perusteltava kirjallisesti. Asiaa koskeva kiista on vietävä kärjäoikeuteen viimeistään 30 vuorokauden kuluessa.

Heikki Kuutti heikki.kuutti@jyu.fi
Viestintätoimikunnan ja journalistien asiantuntijaa. FT Heikki Kuutti arvioi tällä palstalla Kalevan juttuja. Kuutti keskittyy arvioinnissaan tänä vuonna lukijapalautteeseen. Mediatohtori-palsta on luettavissa myös Kalevan verkkosivulla.

Oikaisu saadaan otsikoida "täsmennykseksi", "tarkennukseksi", "lisäykseksi" tai jopa asiassa selville saaduksi "uudeksi käänteeksi".
Virheellisen tiedon sisältämisestä aiheesta saatetaan tehdä uusi juttu, jonka sisälle oikaisu piilotetaan.
Täsmennykset, tarkennukset ja lisäykset ovat lähtökohdiltaan kuitenkin harhaanjohtavia, sillä toimituksella on kiistan päätösvalta siihen, mitä asioita ne haluavat juttuunsa painottaa ja mitä jättää käsittely ulkopuolelle.
Olennaisuuden ohella julkaisu virheitä edellytetään myös selkeää konkreettisuutta. Esimerkiksi juttuun ikävää sävyä,

Sananvapauslain kielen esitöihin ei kuitenkaan sisälly tarkempia määräyksiä tai esimerkiksi oikaisu edellytävää virheestä. Median omat käytännöt vaihtelevatkin melkoisesti.
Jotkut oikaisevat automaattisesti kaikki virheet, osa vain merkittäviksi katsottu, ja osa tekee oikaisun vain ulkopuolisesta vaatimuksesta.

3.4 Riita repii vammaisjärjestö

Oulun Invalidiin yhdistyksen ex-aktiivien ja nykyohjohtajien välillä on jatkunut kiistan taustalla yhdistyksen toimintamallista, johto-oikeudesta ja vammaisten unohtamisesta, johto-oikeudesta väittävät.

Yhdistyksen entiset johtajat ovat vaatineet osuutta yhdistyksen päätöksistä ja vammaisjärjestöä ohjauksesta. He ovat myös vaatineet, että yhdistyksen toimintamallissa olisi otettava huomioon vammaisten tarpeet.

Ainakin 35 konkaria luopuu

29.3.

Joukko nykyvaltuutetuista jää pois uuden Oulun valtuustosta

Oulu 67 valtuutettua	Haukipudas 43 valtuutettua	Oulunsalo 35 valtuutettua	Kiiminki 35 valtuutettua	Yli-Ii 21 valtuutettua
Kokoomus (17 paikkaa) Matti Rönkä Sirpa Elomäki Olli Ervö Juhana Koskenvuo Esko Karvonen Jorma Karvonen Arne Laksari Heikki Pesmaa Ulla-Riitta Laitila Sari Lindén Lauri Louhivaara Lily Raita Reijo Salonen Matti Lehto Mirja Aho-Manninen	Keskusta (17 paikkaa) Taru Hämäläinen Eero Halonen Risto Hakola Tuula Kangas Vive Kangas Sampo Isokoski Lauri Kauppi Hannes Kortela Mauri Kuvola Jorma Lehto Arne Laksari Juhana Piikää Irene Mäkelä Sanna Reinu	Kokoomus (10 paikkaa) Ylia Finelli Svein Helander Olli Heikkinen Jukka Järvelä Laura Junkkonen Arvo Mäkelä Jorma Korhonen Anna-Kaisa Lepistö Eero Perro Arja Ruuska Jenni Ruuska Sergo Seppä Ella Sikari Petri Tahvanainen	Keskusta (10 paikkaa) Eija Harju Taru Hämäläinen Matti Heikkinen Eva-Kaisa Lehto Matti Kallio Matti Kuitunen Arja Ruuska Matti Kuitunen Ella Sikari Petri Tahvanainen	Kokoomus (16 paikkaa) Arvo Mäkelä Arja Ruuska Matti Kuitunen Ella Sikari Petri Tahvanainen

Uuden Oulun valtuustossa on 293 paikkaa. Niistä 216 kuuluu nykyisen valtuuston jäsenille, 67 paikkaa uuden valtuuston jäsenille. Valtuustossa on 293 paikkaa. Niistä 216 kuuluu nykyisen valtuuston jäsenille, 67 paikkaa uuden valtuuston jäsenille.

Lukijoille kerrottava tietojen alkuperästä

Oikaisujen tarve vähenee jos itse jutuissa tuodaan esiin seikkoja, joiden pohjalta lukijat pystyvät jo ennakkolta arvioimaan kerrottujen tietojen paikkansapitävyyttä ja mahdollisia virhetekijöitä.

Kaleva 17.4.2012

Talvivaarassa kaikki hyvin?

Talvivaaran korjaukset tehty juttuun mukaan Talvivaaran kaivoksen metallin talteenotto-laitoksessa on saatu päätökseen välittömät korjaukset ja että asia oli selvinnyt Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesein valvontakäynnillä.

Talvivaaran korjaukset tehty

Tukesin mukaan onnettomuustutkinta voi paljastaa uusia ongelmia kaivoksella

Talvivaaran kaivoksen korjaukset on nyt tehty ja kaivos on jälleen toiminnassa. Tukesin mukaan onnettomuustutkinta voi paljastaa uusia ongelmia kaivoksella.

Talvivaaran kaivoksen korjaukset on nyt tehty ja kaivos on jälleen toiminnassa. Tukesin mukaan onnettomuustutkinta voi paljastaa uusia ongelmia kaivoksella.

17.4. Talvivaarassa kaikki hyvin

Talvivaaran kaivoksen korjaukset on nyt tehty ja kaivos on jälleen toiminnassa.

Kyllä lukija tietää!

Kaleva kysyy monen muun samalahden tavoin omien lukijoiden kantoja erilaisiin ajankohtaisiin asioihin.

Kaleva 3.4.2012

Tasväkainen kamppailu

Oulun invalidien yhdistyksen entiset aktiivijäsenet ja nykyjohto riitelevät siitä, ajanko johto omaa etuaan ja onko se unohtanut vammaiset (Riita repii vammaisjärjestöä).

teutumisen mahdollisuuksia voitaneen käsitellä jutuissa, mikäli kerrottujen tietojen luonne tuodaan lukijoille heti selväksi, jolloin heille ei synny väärinkäsityksiä käytetyistä tietolähteistä.

Kyllä lukija tietää!

Kaleva kysyy monen muun samalahden tavoin omien lukijoiden kantoja erilaisiin ajankohtaisiin asioihin.

Lehden Nettikysely-palstalla on tiedusteltu mielipiteitä mm. seuraavista asioista: *Pitäisikö herätyksilkeet ajaa kirkosta?* (15.4.2012), *Pitäisikö koulujen turvatoimia kiristää?* (5.4.2012) ja *Olisiko STUK:n Laaksonen tarvinnut karensin?* (30.3.2012)

Tämäntapaiset kyselyt ylipäätään eivät kerro mitään lukijakunnan mielipiteistä kokonaisuutena, koska vastaaminen internetin tai matkapuhelimen kautta on satunnaisista, eikä vastaaja ole valittu esimerkiksi iän, sukupuolen tai ammatin perusteella edustaviksi otetuksi lukijoiden perusjoukosta kuten tilastollisissa mielipidekyselyissä.

Myös vastaamisen lähtökohdissa on herkästi ongelmia. Vastaajien pohjatiedot kysytyistä asioista vaihtelevat, osa vastaa liiankaunneilla, joillakin heistä voi olla henkilö- tai perhekohtainen kytkös kysytyyn asiaan.

Aku Ankasta kuoriutui muotoilija
DESIGN Sarjakuvalehti Aku Ankasta osallistui sekini Helsingin designpääkaupunkivuoteen. Aku uoppouutu muotoilun saloihin Aku Ankasta Design-erikoisuudessa. "Muotoilijan ammattia hän ei tietääkseni ole aiemmin kokeillut", kertoo Aku Ankan päätoimittaja Aki Hyppää.

Erikois-Akun on käsikirjoittanut Kari Korhonen ja piirtänyt espanjalainen Miguel Fernandez Martinez. Lehti ei tule yleiseen myyntiin, vaan sitä on saatavilla designpääkaupunkivuoden tapahtumissa. (STT)